

İklim Krizi Karşısında İnfomal Eğitimin Önemi

The Importance Of Informal Education Against The Climate Crisis

ÖZET

Bu çalışmada günümüz önemli problemlerinden biri olan iklim krizi karşısında infomal eğitimin önemi üzerinde durulmuştur. Günümüzde etkileri her geçen gün artmakta olan doğa olaylarına maruz kalan çevrelerde bu tür etkenlere karşı daha fazla duyarlılığın sergilendiğini söylemek mümkündür. İklim değişikliği, sosyal, ekonomik, psikolojik, sosyolojik ve coğrafi açıdan hayatın birçok alanını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Etkileri her geçen gün artmakta olan bu küresel kriz karşısında gerekli önlemlerin alınmaması, beraberinde yeni problemler doğurmaktadır. Bu küresel tehdidi sağlıklı bir şekilde yönetmeye yönelik birtakım çalışmalar gerekmektedir. Problemin çözümüne ilişkin yaratıcı fikir ve uygulamalara ilaveten problemin çıkışına neden olan etmenlerin saptanması ve bunların tespit edilip ortadan kaldırılması problemin çözümüne ilişkin alınabilecek en önemli unsurlardan biridir. Bu durumu sağlamanın en verimli yolu da öncelikli olarak bilinçli bir toplum oluşturulmasını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda planlanabilecek eğitimin iklim değişikliği sorununa katkı sunması oldukça önemli olacaktır. Farklı disiplinlerde ortak bir amaçta birleşecek olan bu eğitimin, iklim değişikliği konusunun derinlemesine anlaşılarak ele alınmasının yanı sıra bu bilgilerin günlük yaşama entegre edilmesini sağlamak nihai hedeflerden biri olacaktır. İnfomal eğitim aracılığıyla gerçekleştirilen bu hedef, günümüzde yaşanmakta olan iklim değişikliği kaynaklı sorunlar ve gelecekte olası tehditler karşısında bilinçli, hazır ve dayanıklı bir toplumun oluşmasını sağlayacaktır. Bu çalışma ile infomal eğitimin bugün ve uzun süreli bir gelecek için iklim değişikliği sorunu karşısındaki önemi ve gerekliliğine vurgu yapılmıştır

Anahtar Kelimeler: Eğitim, infomal eğitim, iklim, iklim krizi

ABSTRACT

In this study, the importance of informal education in the face of the climate crisis, which is one of the most important problems of today, is emphasized. Today, it is possible to say that more sensitivity to such factors is exhibited in environments that are exposed to natural events, the effects of which are increasing day by day. Climate change directly and indirectly affects many areas of life in terms of social, economic, psychological, sociological, and geographical aspects. Failure to take necessary measures in the face of this global crisis, whose effects are increasing day by day, creates new problems. Some studies are needed to manage this global threat in a healthy way. In addition to creative ideas and practices regarding the solution of the problem, identifying the factors that cause the problem and identifying and eliminating them is one of the most important elements that can be taken for the solution of the problem. The most efficient way to achieve this situation is primarily to ensure the creation of a conscious society. It will be very important that the education that can be planned for this purpose contributes to the problem of climate change. One of the ultimate goals of this training, which will unite different disciplines for a common purpose, is to provide a deep understanding and address the issue of climate change, as well as integrate this information into daily life. This goal, realized through informal education, will ensure the formation of a conscious, ready, and resilient society in the face of current climate change-related problems and possible threats in the future. With this study, the importance and necessity of informal education against the problem of climate change for today and the long term have been emphasized.

Keywords: Education, Informal education, Climate, Climate crisis

GİRİŞ

İklim değişimi, günümüzde etkileri ciddi bir şekilde başlayan ve gelecekte birçok doğal afet olasılığını etkileyecek önemli bir problemdir. Her geçen gün daha da artan doğal afetler karşısında dünyanın bu değişime hazır hale gelmesi gerekmektedir. Uzun vadeli sürecek olan bu olumsuzlukların yaşamın bir parçası haline gelmesi dünya genelinde oldukça büyük göç akınlarının sebebi olacaktır. Günümüzde baş gösteren ve gelecekte ciddi olası felaketler karşısında ülkelerin alacakları kararlarda iklim değişikliğini hesaba katarak gerekli imar yasaları ve çıkabilecek felaketler karşısında gerekli mali bütçelerin hazır halde tutulması son derece önemlidir (Acevedo & Novta, 2017).

İklim değişikliği problemi, insanların, kurumların, devletlerin yeterince üzerine düşmedikleri ancak neredeyse tüm dünyayı kapsayan çok ciddi ve büyük bir krizdir. Tüm devletlerin yeterli özen ve sorumluluk göstermedikleri bu problem her geçen gün etkileri çok daha fazla olabilen ve geleceği ciddi anlamda tehdit eden küresel bir krizdir.

İklim değişikliği kapsamında sağlanan eğitimlerin yalnızca sınıflar içerisinde görülen teorik dersler olmamasına dikkat çekilmesi gerekmektedir. Burada infomal eğitim önemli bir etkiye sahiptir. İnfomal eğitim aracılığı ile sürdürülebilir eğitimin sınıf ortamlarının dışına çıkarılarak toplumun içine taşınması oldukça etkili olacaktır (Course,

Şükrü Uyar¹

How to Cite This Article

Uyar, Ş. (2023). "İklim Krizi Karşısında İnfomal Eğitimin Önemi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:49; pp:2712-2717. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.69900>

Arrival: 08 April 2023
Published: 31 May 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹Öğretmen, MEB, Malatya, Türkiye

2014). Topluları, iklim krizi kaynaklı riskleri önlemeye ve yönetmeye hazırlamak için eğitimin önemi büyüktür. Bireylerin iklim krizi karşısında bilinçli şekilde hareket edebilmesi için onlara gerekli eğitimlerin verilmesi son derece gereklidir. Burada gerekli kurum ve okullara büyük görevler düşmektedir (Hulshof, 2019).

İklim değişikliği konusunda doğal ortamlarda sağlanan eğitimlerin, kaliteli çevresel eğitimlere sunacağı katkı, bu bilginin yaşama entegre edilmesinde önemli rol oynayacaktır. Bu eğitimler, öğrencilerin/bireylerin, yaşanabilecek olası felaketler karşısında zorluklarla başa çıkmak için gerekli bilgi, beceri ve adaptasyon sürecine donanımlı hale getirilmesine büyük katkı sağlayacaktır (Bangay & Blum, 2010).

Görsel 1 : Okul müfredatı iklim değişikliğine değindiğine dair temsili resim
Kaynak : (Onultalia, 2021).

Küresel iklim krizi günümüzde tüm insanlığı tehdit etmesine rağmen insanların bu konuya olan duyarlılığı oldukça düşük seviyelerdedir. Yakın tarihlerde UNESCO, COP26 eş başkanları Birleşik Krallık ve İtalya ile Glasgow'da düzenlenen çevre ve eğitim bakanlarının ilk ortak toplantısı öncesinde, eğitim sistemlerinin şu anda iklim krizinin ciddiyetinin ele alınmadığı konusunda uyarılarda bulunulmuştur. UNESCO Genel Direktörü Audrey Azoulay, iklim krizinin artık sadece uzak bir geleceğin tehdidi olmadığını, küresel bir gerçeklik olduğunu ifade etmektedir. Bu küresel gerçeklik karşısında eğitimin önemine dikkat çeken Audrey Azoulay, eğitim olmadan çözüm olamayacağını savunmaktadır. Her öğrenci ve bireyin iklim değişikliğini anlaması ve çözümün bir parçası olma yetkisine sahip olması ve her öğretmene bu konuda öğretmesi için bilgi verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Devletlerin bunun için gerekli düzenlemeleri yapması ve harekete geçmesi gerektiğini vurgulamıştır.

İklim değişikliği konusunda eğitimin önemine değinen bir diğer isim de İtalya Eğitim Bakanı Patrizio Bianchi olmuştur. Bianchi, “sürdürülebilirlik kavramının ötesine geçmek ve okulu ve tüm gezegeni yeniden oluşturmak için iklim ve sürdürülebilirlik eğitimi müfredata yerleştirilmelidir” ifadelerinde bulunmuştur. Konferansta; 100 ülkeden alınan yeni UNESCO verilerine göre dünyadaki ulusal eğitim müfredatlarının yalnızca %53'ünün iklim değişikliğine herhangi bir atıfta bulunduğunu ve bu konunun neredeyse ciddiye alınmadığı sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Bu veriler ışığında konferans sonucunda 'Yarın için Birlikte: Eğitim ve İklim Eylemi' etkinliğini düzenlemeye karar verilmiştir (Onultalia, 2021).

Görsel 2 : Kenya'da kuraklıkta çocukların yaşadığı bir anın resmi
Kaynak : (Earle, 2021).

Fotoğraf : Courtesy of Vlad Karavaev / Shutterstock

İklim değişikliği, toplumun her kesimini etkilemekle birlikte özellikle çocuklar gibi savunmasız kitlenin daha fazla maruz kaldığı hayati bir sorundur. Özellikle gelişmemiş ülkelerde çok daha yıkıcı olmaktadır. Mevcut sorunlara eklenen bu iklim krizi problemleri o coğrafyalarda yaşayan insanlar için her geçen gün daha zorlu hale gelmektedir. Görselde (Görsel 2) yer alan fotoğraf karesi 2013 yılında Kenya’da yaşanan yıkıcı bir kuraklık sonrası çocukların yaşadığı bir anın görüntüsüdür.

İklim değişikliğine bağlı gerçekleşen yeni göçler beraberinde yeni sorunların çıkmasına sebep olmaktadır. Ülke genelindeki çiftçilerin topraklarını terk etmek zorunda kalıp büyük şehirlere göç etmeye başlamaları bunun en iyi örneklerinden biridir. Uluslararası Göç Örgütü (IOM)’a göre iklim değişikliği problemlerinin yaşandığı bölgelerde %84’ü kurak veya yarı kurak olan bölgelerde bu göçlerin hızla arttığı kaydedilmiştir (Earle, 2021).

Tarih boyunca çoğu kez toplumsal olayların sebepleri arasında eğitim eksikliği ve buna bağlı olarak sorunların başka yeni sorunlara sebebiyet verdiği görülmüştür. Günümüzün önemli sorunlarından biri olan iklim değişikliği sorunu da bunlara örnek olacak güncel ve uzun süre de bu güncelliğini koruyacak bir sorun olarak yaşamın bir parçası olacağı aşikârdır. Her gün dünyanın farklı coğrafyalarında yaşanmakta olan sel, heyelan, kasırga, yangın, hortum gibi doğal afetlerin tek nedeni sadece doğal sebepler değildir. Bu doğal sebepleri tetikleyen yapay sebeplerin göz ardı edilmesi, iklim krizinin büyümesine neden olan en büyük problemlerden biri olduğunu söylemek doğru olacaktır (Wamsler, Brink, & Rantala, 2012).

Görsel 3 : Nurun Nahar’ın iki çocuğuyla birlikte 2019’da Bangladeş’teki evini sel baskınında kaybetmesi

Kaynak : (Women, 2022).

Fotoğraf : Un Women / Mohammed Rakibul Hasan.

İklim değişikliğine bağlı doğal felaketlerin dünya üzerindeki ülkeleri etkileme oranında oldukça orantısız bir etkiden söz etmek gerekir. Bu doğal felaketler daha çok fakir ülkeleri etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerin politik programlarına yeterince bu konuyu dâhil etmemeleri ve önlem almamaları, yoksulluk içinde yaşayan toplumların hayatlarının daha da zorlaşmalarına sebep olmaktadır. Oysa yoksulluk içinde yaşayan bu toplumlar, iklim krizinden en az sorumlu olanlar olmalarına rağmen en çok etkilenenler olmaktadır.

Görsel 4 : Avustralya’da bir orman yangınından görüntüler

Kaynak : (Oxfam, 2020)

Fotoğraf : Fabeha Monir / Oxfam

2020'nin başlarında Avusturalya'da yaşanan orman yangını yakın tarihte gerçekleşen en büyük yangınlardan biri olmuştur. 10 milyon hektardan fazla alanı yakan yangın en az 28 kişinin ölümüne sebep olmuş, bir milyardan fazla yerli hayvanın telef olmasına neden olmuştur. Binlerce ailenin evsiz kalması ve büyük göçlerin başlamasına sebep olmuştur (Oxfam, 2020).

Görsel 5 : Güney Asya'da sel sonucu Champa'nın kasırgada yıkılan evinin sonucunda ayakta kalması

Kaynak : (Oxfam, 2020)

Fotoğraf : Fabeha Monir / Oxfam

Yine yakın tarihte Hindistan, Nepal ve Bangladeş'te meydana gelen şiddetli sel ve heyelanlar sonucu 12 milyon insan evlerinden göç etmek zorunda kalmıştır. Bilimsel verilere göre son 30 yılın en yıkıcı doğal afetleri olarak nitelendirilen bu olaylar iklim krizinin ne derecede tehlikeli boyutlara ulaştığının en net kanıtıdır (Oxfam, 2020). Bütün bu felaketler karşısında gelişmiş ülkelerde gerçekleştirilen bazı çalışmalar olsa da bunların henüz yeterli seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir.

Görsel 6 : Finlandiya'da Temel Eğitim Sisteminde Ulusal Çekirdek Müfredatında İklim Eğitimi

Kaynak : (Guide, 2010)

Fotoğraf : ABD Tarım Bakanlığı

Finlandiya'da Temel Eğitim Sistemi müfredatına dâhil edilmesi için yapılan bir dizi çalışmada iklim değişikliğinin önemine dikkat çekilmiş ve bunun eğitim programlarına entegre edilmesi yönünde girişimlerde bulunulmuştur. Kolej ve üniversitelerde iklim değişikliği eğitimi oluşturmak ve farklı kurumlar arasındaki işbirliğini arttırmanın önemi üzerinde durulmuştur. Bilimsel bilginin günlük yaşam ile bütünleştirilerek disiplinler arası bir etkileşim sağlama yönünde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Formal ve informal eğitim sürecinde iklim değişikliği konusunun dâhil edilip yaşamın bir parçası haline getirilmesi birçok ülkede atılması gereken önemli adımlardan biridir (Guide, 2010).

İklim değişikliği karşısında eğitim sisteminin geliştireceği müfredatın yalnızca formal eğitim alanları ile sınırlandırılmaması, informal eğitim içerisinde programlandırılıp bunun gündelik yaşam ile bütünleştirilmesi ile istenilen hedeflere ulaşılmasının sağlanması gerekmektedir. Bu eğitim sisteminin önemli amaçları arasında;

- ✓ Örgün eğitim sisteminin dışında kalan yetişkin ve çocuklarda farkındalık yaratmak ve iklim değişikliği olgusunu sonuçlarıyla birlikte takdir etmek.
- ✓ Öğrencilerin yakın çevreleri hakkında sağlam kararlar almalarına ve iklim değişikliğinin zorluklarıyla başa çıkmak için nasıl uyum sağlayacaklarına yardımcı olacak tutum değişikliği geliştirmek.
- ✓ Öğrencilere, iklim değişikliğinden sorumlu insan yapımı güçlere karşı önleyici tedbirler sağlamak.
- ✓ Dünyadaki iklim değişikliğinin nedenlerini belirlemek ve iklim değişikliğinin sonuçlarının belirlenmesi.

Gibi hedefler yer almaktadır (Enemaduku & Elejo, 2013). Eğitim, sürekli ve yaratıcı bir süreçtir. İklim değişikliği gibi bugün ve önümüzdeki uzun yıllar sürecek olan küresel bir kriz karşısında sürekli yaratıcı çözümler ve bunların geliştirilmesine yönelik uygulamalarla yeni hedefler edinmelidir. Ancak ulusal düzeyde hedeflenen bu yeniliklerin süreç içerisinde uluslararası düzeye ulaştırılıp dünya genelinde işbirlikçi düşünce sisteminden hareketle yaygınlaştırılmasının sağlanması gerekmektedir.

Uluslararası alanda çeşitli felakete sebep olmasına rağmen iklim krizi için gerekli önlemlerin alınmaması bu sürecin daha da kötüleşmesine sebep olmaktadır. Bu durum Avrupa Komisyonu tarafından da açık bir şekilde dile getirilmiştir. Çok az ülke bu alanda çalışmalar yürütmektedir. Özellikle eğitim konusunda bu problemin ele alınması göz ardı edilmiştir. Yaşam boyu öğrenmeyi eğitimde sürdürülebilirlik için yol gösterici bir ilke haline getirmiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından önerilen teklifler içerisinde;

- ✓ Yeşil geçiş için eğitim ve öğretimde ihtiyaç duyulan derin ve dönüştürücü değişiklikler konusunda AB düzeyinde bir vizyon ve ortak anlayış ifade etmek;
- ✓ İnsanların sürdürülebilir bir şekilde hareket etmesi, yaşaması ve çalışması için ihtiyaç duyduğu yeterliliklere, becerilere ve tutumlara tutarlı bir yaklaşım geliştirmek, genç yaştan yetişkinliğe kadar herkesin bu yeterlilik ve becerileri edinebilmesini sağlamak için yaşam boyu öğrenmenin önemini güçlendirmek;
- ✓ Politika yapıcı, araştırmacı ve eğitimci uzmanlığının sistem ve kurum düzeyinde en iyi uygulamaların paylaşımını kolaylaştırmak;
- ✓ Çevresel sürdürülebilirlik için öğrenmeyi teşvik etmek üzere AB düzeyindeki girişimleri desteklemek ve tüm bu maddeler için yatırımların yapılması yönünde teşviklerde bulunmak yer almaktadır (Commission, 2022).

Elbette ki iklim krizi karşısında gerçekleştirilen birtakım çalışmalar da olmaktadır. Ancak eğitim alanında yeterince çalışmanın yapıldığını söylemek mümkün değildir. Eğitim sektöründe iklim değişikliğini azaltmak ve iklim değişikliğine uyum sağlamak için gerekli stratejik kaynakların yeterince kullanılmadığı belirtilmektedir (Mochizuki & Bryan, 2015).

SONUÇ

Yaşamın birçok alanında etkileri her geçen gün artan iklim krizi küresel bir sorundur. Farklı ulusların birbirini bu sorun üzerinden doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği iklim krizi, tüm ulusların ortak sorumluluğundadır. Ancak günümüzde yaşanmakta olan kuraklık, orman yangınları, seller ve kasırgalar iklim krizinin boyutunu gözler önüne sermektedir. Peki, tüm bu yaşananlar karşısında dünya devletleri gereken sorumluluğu üstlenip çözüm odaklı aktif rol alabiliyor mu? Buna olumlu cevap vermek mümkün olamamaktadır maalesef. Elbette ki bazı ülkelerin bu yönde çalışmaları olabilmektedir. Ancak bu devasa problem karşısında gerçekleştirilen bu çalışmaların oranı oldukça azdır.

Her ülke vatandaşının iklim krizi karşısında üzerine düşeni yapmakla hükümlü olduğu ve gelecek nesillere daha sağlıklı bir dünya bırakabilme amacı doğrultusunda ortak bir birliktelik ile hareket edilmesi yönünde ciddi adımların atılması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda eğitime büyük görev düşmektedir. Ancak bu eğitimin sadece kapalı mekânlar ardında kalmaması, informal eğitim aracılığı ile geniş kitlelere ulaştırılması büyük önem taşımaktadır. İnfomal eğitim hizmetiyle sağlanacak olan bu hedeflerin yalnızca temel bilgiler çerçevesinde kalmaması, günlük yaşamın bir parçası haline getirilmesi, uzun vadeli plan-programlarla sürdürülmesi iklim değişikliği sorunları karşısında istenilen hedeflere ulaştıracaktır.

Eğitim sistemi içerisine entegre edilen bu çalışma ve uygulamalar ile toplumun birçok alanında etkili çalışmaların gerçekleştirilmesi mümkün olacaktır. Süreç içerisinde ülkelerin politik yasalarında da yer edinecek olan bu hedefler ile ulusal ve uluslararası alanda iklim krizi karşısında gerekli önlemlerin alınması ve yaratıcı çözümlerin uygulanabilirliği sağlanmış olacaktır. Hayat boyu öğrenme yaklaşımının benimsenip uygulanması ile olabildiğince geniş kitleleri kapsayıcı eğitimlerin gerçekleştirilmesi iklim krizi karşısında daha güçlü politikaların oluşturulmasında önemli rol oynayacaktır. Tüm dünyayı tehdit eden bu problem karşısında her alanda sunulan çabaların gün geçtikçe daha fazla ihtiyaç haline gelmesi sorunun günden güne kötüleştiğinin gerçek bir yansımasıdır. Bu ihtiyaç alanlarından informal eğitimin tüm alanlara etki etmesi ve gerekliliği aşikârdır.

KAYNAKÇA

- Acevedo, S., & Novta, N. (2017, November 16). *Climate Change* . Retrieved 05 03, 2023, from IMF Blog web sitesi: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2017/11/16/climate-change-will-bring-more-frequent-natural-disasters-weigh-on-economic-growth>
- Bangay, C., & Blum, N. (2010). Education Responses to Climate Change and Quality : Two Parts of the Same Agenda. *International Journal of Educational Development* , 335-350.
- Commission, E. (2022, 01 14). *on learning for environmental sustainability* . Retrieved 05 03, 2023, from eur-lex.europa.eu web sitesi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0011>
- Course, U. (2014). Climate Change Education Inside And Outside the Classroom. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* , 1-84.
- Earle, L. (2021, 11 25). *Climate Change is Forcing Young Children Into High-Risk Urban Slums*. Retrieved 05 03, 2023, from Early Childhood Matters web sitesi: <https://earlychildhoodmatters.online/2021/climate-change-is-forcing-young-children-into-high-risk-urban-slums/>
- Enemaduku, O. U., & Elejo, O. E. (2013). Developing Climate Change Curriculum For Non-Formal Education In Nigeria. *International Journal of Engineering Research & Technology* , 2 (8), 385-392.
- Guide, T. C. (2010). *Climate Education in the Finnish National Core Curriculum for Basic Education*. Retrieved 05 03, 2023, from Teachers Climate Guide Web Sitesi: <https://teachers-climate-guide.fi/what-is-climate-education/>
- Hulshof, K. (2019). Perspectives from East Asia and the Pacific. *Call For Education Systems To Respond To The Climate Crisis* . New York, ABD: Unicef East Asia and Pacific Regional Office.
- Mochizuki, Y., & Bryan, A. (2015). Climate Change Education in the Context of Education for Sustainable Development : Rationale and Principles. *Journal of Education for Sustainable Development* , 9 (1).
- Onultalia, B. (2021, 11 05). *COP26: UNESCO, "only one of two school curriculums refers to climate change*. Retrieved 05 03, 2023, from Onultalia.com web sitesi: <https://www.onultalia.com/2021/11/05/cop26-unesco-warns-only-one-of-two-school-curriculums-talks-of-climate-change/>
- Oxfam. (2020). *5 natural disasters that beg for climate action*. Retrieved 05 03, 2023, from Oxfam International web sitesi: <https://www.oxfam.org/en/5-natural-disasters-beg-climate-action>
- Wamsler, C., Brink, E., & Rantala, O. (2012). Climate Change Adaptation, and Formal Education : the Role of Schooling for Increasing Societies Adaptive Capacities in El Salvador and Brazil. *Ecology & Society* , 17 (2) , 9-26. Sweden: Lund University.
- Women, U. (2022, 02 28). *Explainer : How gender inequality and climate change are interconnected*. Retrieved 05 03, 2023, from Un Women: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2022/02/explainer-how-gender-inequality-and-climate-change-are-interconnected>